

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 13 (3517) ●

● ЧАЦВЕР, 30 САКАВІКА, 2017

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Дадому едем з песнямі
Гасцінна сустракаў даўгаўпілскіх беларусаў горад Астравец **Стар. 2**

Сэрца часцінка ў вёсцы Хамінка
Вёскі ды гарады Бацькаўшчыны заўсёды вабяць да сябе тых, хто адтуль родам **Стар. 3**

З Палтаўшчыны — у Мінск
Стар. 4

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

У вяснову пару штогод у наваколлі Турава шырока разліваюцца воды Прыпяці

Горад старажытны, горад малады

Для мяне старажытны Тураў, што ў Жыткавіцкім раёне Гомельшчыны, — гэта горад маёй маладосці. У 1964-м пасля заканчэння курсаў па падрыхтоўцы кіраўнікоў-танцамайстраў якраз туды я прыехаў працаваць па накіраванні Гомельскага ўпраўлення культуры. Паслалі ж мяне, як тады казалі, падымаць харэаграфічныя калектывы. Там, шчыра кажучы, я і сам хараха падняўся. Паспрыяла таму найбагацейшая зямля, таленавітыя людзі, якія самі зберагаюць ды з любоўю перадаюць нашчадкам лепшыя народныя абрады, традыцыі.

Цяпер на Замкавай гары ў Тураве ўзвышаецца магутная постаць Свяціцеля Кірылы Тураўскага. Як вядома, з горадам цесна спалучаны лёс знакамітага святара. Сам жа Тураў згадваецца ў старажытных летапісах

яшчэ ў 980 годзе.

Тураўцы, як называюць сябе там жыхары, — унікальныя людзі. Часам жартуюць: “Тураўцы мы, а не чалавекі!”. У тым сэнсе, што адрозныя ад іншых. Памятаю з мінулага, ды і цяперашніх тураўцоў ведаю працавітымі, таленавітымі, спагаднымі. Кожнаму вандроўніку — дапамогуць, чым змогуць. Добрым словам і справай падтрымаюць. Тая зямля, людзі з іх самабытнымі талентамі былі для мяне своеасаблівай Народнай Акадэміяй, дзе я вучыўся жыць у ладзе з сабою, зямлёю, людзьмі ды Сусветам. Па гэты час для мяне тураўскія спевы, абрады, танцы, паданні — як залацінкі на прыгожым палатне Бацькаўшчыны, як чыстая крынічка народнай мудрасці, з якой прыемна смагу наталіць. Бываючы ў Тураве, заўсёды дзякую гораду, людзям зямлі Тураўскай за жыццёвую

навуку. І гэтыя словы ўдзячнасці — таксама ім, дарагім, прысвячаю.

Помніцца, у Тураў, калі я там працаваў, прыязджалі вядомыя людзі: Уладзімір Мулявін, Васіль Быкаў, Геннадзь Цітовіч, Ігар Лучанок, фалькларысты Васіль Ліцьвінка, Ніл Гілевіч (бо Ніл Сымонавіч быў і вялікім паэтам, і цудоўным знаўцам народнай культуры!), Пётр Гуд і многія іншыя. Колькі цікавыхразмоў, сустрэч, выступленняў там было... Пра тое згадаў і нядаўна, калі завітаў у Тураў. Сустрэліся там з старшынёй гарвыканкама Сяргеем Скарапацкім. Расказаў яму пра свае планы: сустрэцца з дзецьмі, школьнікамі ды іх выхавачелямі. Пагаварыць пра багатыя скарбы духоўнай мясцовай культуры.

Потым завітаў у дзіцячы садок. Там якраз малыя пад кіраўніцтвам старэйшых рыхтаваліся да Калядаў:

развучвалі абрадавыя гульні. Малеча шчабятала: “Дзе Каза ходзіць, там жыта родзіць, / Дзе Каза хвастом — там жыта кустом...”. Спявалі песню “Святы вечар, добры вечар...”. А як танцаць! Мне расказалі: гэтыя жывыя танцоры ўжо з поспехам выступаюць і на розных раённых святах, фэстах.

А ў 1-й тураўскай школе, дзе мяне гасцінна сустрэлі настаўнікі ды вучні, мы гаварылі пра народнае мастацтва. Пра тое, як яно, вобразна кажучы, умее людзей у людзі выводзіць. Я нагадаў, што былыя вучні школы, якія танцавалі ў народным ансамблі “Прыпяць”, не згубіліся ў жыцці. Скажам, Васіль Стаднік стаў прафесійным артыстам — у Дзяржаўным акадэмічным хоры імя Геннадзя Цітовіча. А Фёдар Сядзельнік цяпер — заслужаны дзеяч мастацтваў Расіі, жыве ў Ленінградскай вобласці. → **Стар. 4**

ВЕСТКІ

Прыязджайце, калі ласка!

Кацярына Мядзведская

Удзельнікі III Фэсту мастацтваў беларусаў свету, які пройдзе з 7 па 11 верасня, выступяць у розных рэгіёнах Беларусі

Пытанні пра чарговы Фэст мастацтваў беларусаў свету не рэдкія ў рэдакцыйнай пошце. Нядаўна ў Мінкультуры Беларусі прайшло першае пасяджэнне аргкамітэта фэсту. Адказ маем станоўчы: фэст будзе! Так што — прыязджайце, калі ласка!

Свята пройдзе з 7 па 11 верасня. Як паведаміла дырэктарка Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Вольга Антоненка, яно прысвячаецца сёлетнім юбілеям: 135-м угодкам Янкі Купалы і Якуба Коласа, 500-годдзю беларускага кнігадрукавання і 950-годдзю Мінска.

Адкрыццё фэсту і святочны канцэрт пройдуць у Белдзяржфілармоніі, пасля творчыя калектывы беларусаў замежжа і асобныя выканаўцы выступяць на пляцоўках Мінска. Пабываюць і ў рэгіёнах краіны. Запланаваны сустрэчы літаратараў, выставы мастакоў, фатографіі, народных майстроў. А ў Мастацкім музеі адкрыецца экспазіцыя карцін мастакоў з ліку беларусаў замежжа, у Белдзяржфілармоніі прэзентуюць творчы шлях за мяжой аднаго з беларускіх артыстаў. Арганізатары ўжо рыхтуюць і насычаную культурную праграму: экскурсіі па горадзе, наведванне мінскіх музеяў...

Па словах Вольгі Антоненкі, усяго ў фэсце паўдзельнічаюць каля 250 беларусаў з замежжа. Заяўкі на ўдзел прымаюцца да 1 чэрвеня. Відэазапісы творчых нумароў, падрабязную інфармацыю пра сябе можна дасылаць на адрас: 220029 Мінск, вул. Чычэрына, 19, оф. 105, альбо на e-mail: csnk-1994@mail.ru. Тэлефоны для даведак: +375(017)2900408, 2378604.

ЛІНІЯ ЛЁСУ

Па ўсім свеце сябры

Кацярына Мядзведская

Амаль год Міхаіл Рыбакоў узначальвае Культурны цэнтр Беларусі ў Варшаве. Ягоны прафесійны шлях цесна спалучаны з дзейнасцю беларускіх суполак замежжа.

Добрыя справы — доўга ды прыгожа помняцца. Калі на пачатку года аўтарскі калектыў нашай газеты атрымліваў спецыяльную прэмію Прэзідэнта дзеячам культуры і ма-

стацтва, то за кулісамі святочнай сцэны Палаца Рэспублікі мы пазнаёміліся з народным майстрам саломалляцтва. Раіса Раманеня — таксама адна з сёлетніх лаўрэатак. Згадала, пачуўшы пра нашу газету, як гадоў 15 таму навучала свайму рамяству беларусаў Адэсы, Белгарада-Днястроўскага, Кішынёва... У творчым дэсанце да супляменнікаў ва Украіне і Малдове былі тады і артысты фальклорнага гурта “Вербіца” на чале з Алесем Свірскім, і супрацоўніца апарата Упаўнаважанага

(на той час — Камітэта) па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Міхаіл Рыбакоў, і нашы калегі-журналісты з “Голасу Радзімы”...

Слухаючы спадарыню Раісу, я ўспомніла, як пра тую ж паездку расказаў і Міхаіл: “Вандроўка да беларусаў Адэсы і Кішынёва, аўтапрабег на аўтобусах МАЗа... Гэта ж адны з самых яркіх успамінаў пра сустрэчы з супляменнікамі за мяжой! Тады я ўпершыню пабачыў, як яны любяць Бацькаўшчыну, як ту-

Хлебам-соллю сустракаюць гасцей

жаць па ёй. А выступленне “Вербіцы” ў Адэсе, на Дзерыбасайскай, — ну як цяпер перад вачыма. Жанчына-

глядка, што стаяла побач са мною, і ўсміхалася, і падпявала, і плакала. Колькі пачуццяў! → **Стар. 2**

РОДНЫ БЕРАГ

Сэрца часцінка ў вёсцы Хамінка

Вёскі ды гарады Бацькаўшчыны заўсёды вабяць да сябе тых, хто адтуль родам

Завітаўшы на пачатку года ў рэдакцыю газеты “Брянский рабочий”, старшыня Беларускага зямляцтва на Браншчыне Мікалай Голасаў падзяліўся ўспамінамі пра сваю мінулагоднюю паездку на малую радзіму — у Лоеўскі раён.

— **Мікалай Іванавіч, дзе вы нарадзіліся, у якой сям’і?**

— Ёсць на Гомельшчыне, у Лоеўскім раёне, вёска Хамінка — там і нарадзіўся. Гэта ў вусці рэчкі Сож, прытоку Дняпра, на мяжы з Украінай. Найпрыгажэйшыя мясціны з пышнымі лугамі, лясамі, невялікімі рэчкамі. У разводдзе вёска наша ўвогуле аказваецца на вялікім востраве. За савецкім часам была вялікаю: да 1300 жыхароў. Яны працавалі ў калгасе, леспрамгасе, у парашодстве — тады па Сажы хадзілі параходы, буксіры, сплаўлялі лес. У вёсцы былі магазін, бальніца, аптэка, пошта, клуб, бібліятэка, школа, царква, кузня... Калі пачалася вайна, жыхары Хамінкі пайшлі на фронт, у партызаны, каб змагацца з нямецка-фашысцкімі акупантамі. Многія не вярнуліся з палёў бітваў, былі знішчаны карнікамі. У баях за вёску ў кастрычніку 1943-га загінулі 154 савецкія салдаты з 65-й арміі, 11 мясцовых жыхароў забіты карнікамі, якімі спалена 82 двары. У цэнтры вёскі стаіць помнік загінулым воінам, там штогод у Дзень Перамогі праводзяцца мерапрыемствы. На іх прыязджала з Бранска сям’я Канаваленкі Валерыя Аляксандравіча, унук якога выступаў перад вясцоўцамі на мітынг. Дарэчы, уся тая сям’я ўваходзіць у наша зямляцтва. Пасля вызвалення вясцоўцы адбудавалі дамы, узвялі фермы, набылі трактары, камбайны, іншую тэхніку. Памятара статкі кароў, цялят, табуны коней, гул машын... Раніца ў нас поўнілася рознымі галасамі: працавалі радыёрэпрадуктары, рыпалі брамкі, чуўся звон вёдраў, брэх сабак, мыканне кароў. Вядома ж, ішлі дымы з комінаў. А днём на ўсю вёску чуўся школьны званок: у нас была сям’ігодка, потым — васьмігодка. Са школы чуліся галасы і смех дзятвы. У ёй, дарэчы, дырэктарам, завучам працаваў мой бацька — удзельнік вайны. А вечарамі ў клубе заліваўся гармонік...

— **Вы раскажваеце пра тую даўніну з сумам у вачах...**

— Так... Прайшлі гады, шмат што змянілася. Развіталіся гарады — і ўсё менш людзей заставацца ў вёсках. Вось і ў Хамінцы рэдка пачуеш дзіцячыя галасы, змяніўся і рытм

— **Вы раскажваеце пра тую даўніну з сумам у вачах...**

— Так... Прайшлі гады, шмат што змянілася. Развіталіся гарады — і ўсё менш людзей заставацца ў вёсках. Вось і ў Хамінцы рэдка пачуеш дзіцячыя галасы, змяніўся і рытм

МІКАЛАЙ ГОЛАСАЎ

У жыццё Віктара Канаваленкі прыходзіць новая вясна

яе жыцця: стаў нейкім запаволеным. Карэнных жыхароў засталася няшмат. Мы ўдзячныя ім за тое, што захоўваюць традыцыі вёскі, аберагаюць магільны продкаў, дапамагаюць падтрымліваць сувязі паміж тымі аднавяскоўцамі й сваякамі, хто ў свой час падаўся ў свет, і нашу малую радзімай.

— **А колькі беларусаў у Бранскай вобласці?**

— Больш за 10 тысяч. Такіх, як і я, былых вясцоўцаў за межамі зямлі нашых продкаў шмат, і з лёсам, як у Хамінкі, на Беларусі многа вёсак. Зрэшты, наведваючы малую радзіму, мы бачым, як развіваюцца ў Беларусі базавыя вёскі. Яны пераўтвараюцца ў аграгарадкі, вясцоўцы маюць у дамах прыродны газ, ваду, на дарогах — асфальт. Ёсць крамы, пошта, школы... Так і ў суседняй вёсцы Шарпілаўцы, куды перасялілася частка жыхароў Хамінкі.

— **Мікалай Іванавіч, а вы часта бываеце ў роднай вёсцы?**

— Раз на год — абавязкова. У нас ужо традыцыя: на Радаўніцу збірацца на могілках, каб пакланіцца паміці продкаў. У гэты дзень прыязджаюць многія выхадцы з тых мясцін. Праведваюць сваякоў і на святы: Дзень Перамогі, Новы год, Каляды... А часам — каб падыхаць знаёмым з дзяцінства паветрам, нахадзіцца па лугах, пасядзець з вудой на рацэ ці схадзіць у лес па ягады, грыбы.

— **У вас ёсць знаёмыя сярод тых, хто застаўся жыць у Хамінцы?**

МІКАЛАЙ ГОЛАСАЎ

Родныя людзі, родная вёска Хамінка. 2016 г.

— А яны ўсе там знаёмыя ці радныя. З роду Даронькі-Канаваленкі, у якім было 10 дзяцей, застаўся ў вёсцы Віктар Аляксандравіч, былы трактарыст саўгаса “Карпаўка”. Яго бацька загінуў на вайне. Разам з Віцею падымала маці на ногі яшчэ аднаго сына й дачку. Сербанулі гора пад час акупацыі — нікому не пажадаеш такога. Але выжылі. Аднавілі разбураны дом, гаспадарку. Цяпер Віктар Аляксандравіч старэйшы ў родзе, і едуць да яго пагасцяваць шматлікія сваякі з многіх куткоў былога Савецкага Саюза. І мінулым летам сабраліся ў яго стрыечныя браты й сёстры, якія жывуць у Расіі (Бранск), Літве (Вільнюс), Беларусі: Ніна Падвальная, Таццяна Місачэнка, Валянціна Карнавушанка ды я. Гутаркі былі цікавыя, разыходзіцца не хацелася. Успаміналі родных, гаварылі пра жыццё, пер-

спектывы. Агаспадар, параўноўваючы тое, як жыў у час вайны ды пасля яе, заключыў: “Жыццё атрымалася, і цяпер я жыву так, як ніколі не жыў. Сыты, апрануты, абуты, магу купіць любую рэч”. Уладкаваная й яго дзеці: жывуць у Гомелі. Мы прайшліся па вёсцы, сустракаліся з аднавяскоўцамі, наведалі могілкі. Узялі па жмені зямлі, каб рассыпаць яе на магільнях сваіх сваякоў, якія пахаваны далёкіх ад родных месцаў — у Расіі, Літве.

— **Вас саміх дадому цягне?**

— Так, нейкая невядомая сіла цягне на Бацькаўшчыну, і не толькі мяне... Штогод летам прыязджае ў Хамінкі мая дачка Ала, кандыдат навук, дацэнт Маскоўскага медуніверсітэта. Ёй тамтэйшая прырода падабаецца, бывае ў лесе, на рацэ, а заадно лечыць родных, суседзяў. Кажы: лепшага адпачынку не бывае. Пастаянна навед-

вае сваіх бацькоў Віктара і Валянціну Нікіценкаў іхні сын Канстанцін, былы ваенны, які жыве ў Маскве. Разам з ім прыязджае й жонка Ірына, якая родам з вёскі Карпаўкі. Канстанцін, дарэчы, не раз казаў, што марыць перасяліцца ў вёску: чакае, калі дзеці скончаць ВНУ. На лета ў бацькоўскай хаце засяляецца і сям’я Ніны Даронькі, а сама яна адпачынак спалучае з сельгаспрацамі.

— **Скажыце, а зямляцтва беларусаў на Браншчыне таксама нагадвае ім пра малую радзіму?**

— Так, мы ж дзеля таго і ўтварылі суполку. Беларусы, якія апынуліся за межамі Бацькаўшчыны, імкнуцца аб’яднацца між сабой, стварыць суполку ці далучыцца да яе, каб дапамагчы і падтрымліваць адзін аднаго. Нам важна не згубіць сваю культуру, мову, звычаі. Акрамя таго, праз суполку лягчэй наладзіць кантакты з мясцовымі ўладамі, палітычнымі партыямі, грамадскімі аб’яднаннямі, мацаваць сяброўства з брацкімі народам.

— **Хто цяпер далучаны да грамадскай працы ў зямляцтве?**

— Людзі розных прафесій: дэпутаты, прадпрыемальнікі, лекар, вайскоўцы, студэнты, пенсіянеры... Значная частка — выхадцы з Гомельскай і Магілёўскай абласцей. Сярод іх Тамара Старчанка — начальнік упраўлення сацыяльнай абароны вобласці (яна з вёскі Старое Закружжа Веткаўскага раёна), Юры Маджараў — дырэктар аднаго з гандлёвых цэнтраў Бранска (з вёскі Страдубка Лоеўскага раёна), Віталь Макарэвіч — прадстаўнік камерцыйнай фірмы (з пасёлка Чырвонае Жыткавіцкага раёна), Аляксандр Цопаў — адвакат (з мястэчка Уваравічы Буда-Кашалёўскага раёна) ды іншыя. Нашай суполцы 10 гадоў, яна актыўна ўдзельнічае ў жыцці Бранска і вобласці. Калі хто пабывае на малой радзіме, то ладзім сустрэчы з бранцамі, дзелімся ўражаннямі ад паездкі, перадаем у этнамузей рэчы з нацыянальным каларытам: ручнікі, калаўроты, прадметы побыту. Знаёмім з экспазіцыямі школьнікаў, раскажваем пра Беларусь, яе жыхароў. Ладзім экскурсіі ў Гомель, Магілёў, Хатынь, Брэст. Цяпер рэалізуем праекты: “Беларусь — Расія: дзве сястры”, “Хатынь — Хацунь: адзін лёс”, “Беларускі этнамузей”. Такія дзейнасць спрыяе ўмацаванню беларуска-расійскага сяброўства.

Гутарыў **Мікалай Ягораў**, карэспандэнт абласной газеты “Брянский рабочий”

КУЛЬТУРНАЯ ПРАСТОРА

Скарынаў след у Лондане

Святочная акцыя з нагоды 500-годдзя беларускага кнігадрукавання прайшла ў Брытанскай бібліятэцы

Як паведаміў намеснік дырэктара НББ Аляксандр Суша, найбуйнейшая бібліятэка Еўропы ўпершыню стала арганізатарам беларускага мерапрыемства. Быў падпісаны мемарандум

аб узаемаразуменні паміж Брытанскай бібліятэкай і Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі, прайшлі юбілейная канферэнцыя, прэзентацыя факсімільнага перавыдання кніжнай спадчыны Ф. Скарыны і яго перадача Брытанскай бібліятэцы. Гасцям паказалі беларускія ўнікальныя выданні са збораў бібліятэкі.

Дасягнута і вельмі важная дамоўленасць: лічбавыя

копіі з выданняў Францыска Скарыны, якія зберагаюцца ў Лондане, будуць перададзены ў дар Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. А ініцыявалі ды зладзілі комплексную імпрэзу Амбасадар Беларусі ў Аб’яднаным Каралеўстве Вялікабрытаніі ды Паўночнай Ірландыі, Брытанская бібліятэка, Нацыянальная бібліятэка Беларусі, а таксама Беларуска-брытанская

і музей імя Францішка Скарыны ў Лондане.

У канферэнцыі паўдзельнічалі гісторыкі-славісты, супрацоўнікі абедзвюх бібліятэк, прадстаўнікі дыяспоры, грамадскія дзеі СМІ. Усіх вітаў дырэктар Брытанскай бібліятэкі Роўлі Кітынг. Выступілі Амбасадар Беларусі ў Вялікабрытаніі Сяргей Алейнік, дырэктар НББ Раман Матульскі ды яго намеснік,

Помнік Ф. Скарыну ля Нацыянальнай бібліятэкі

старшыня Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў Аляксандр Суша, куратар фонду Брытанскай бібліятэкі Крыстафер

Енсан, сябра апякунскай рады Беларускай бібліятэкі ў Лондане імя Францішка Скарыны Караліна Мацкевіч.

